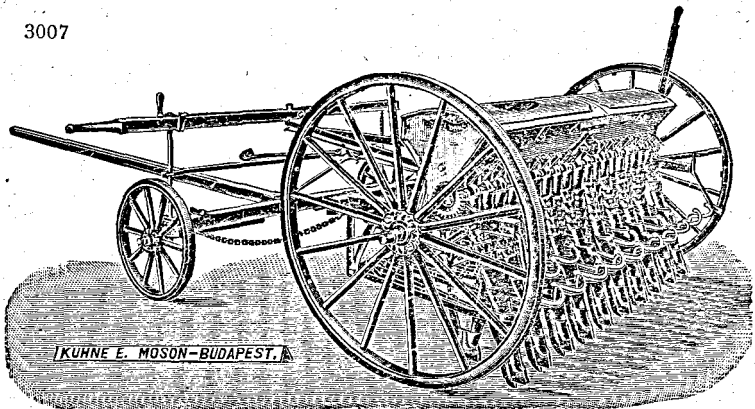

3007

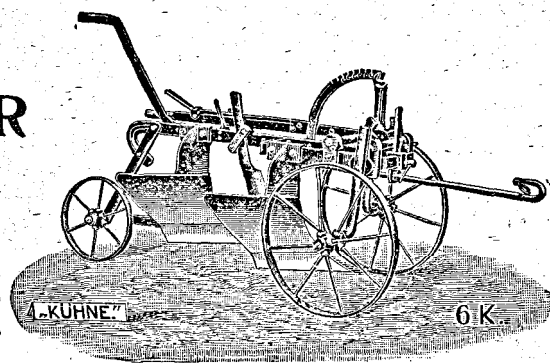

Tarlóhántásra: ◆

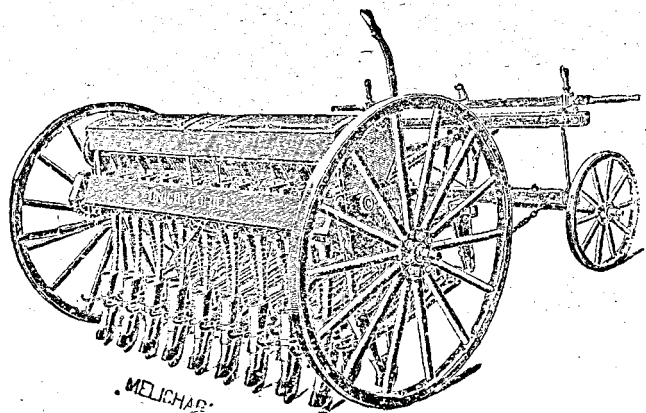
négyvasu ekéket, hat- és nyolcvásu kultivátorokat, továbbá elsőrendű egy- és többvasu ekéket, különféle boronákat, hirneves „Mosoni Drill” és „Vera II” sorvetőgépeket, sorbetrágyázó „Royal Drill” kombinált vetőgépeket, láncos műtrágya-szorókat,

rostákat, szüretelő eszközöket stb. szállít:

KUHNE „MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. Főraktár: Budapest.
◆
MOSONBAN. Fiókraktárak:
Debrecen, Temesvár,
Kaposvár, Szabadka.

IMPERATOR

műtrágyaszóróval egyesített sorbavető- és sorbetrágyázó egyetemes vetőgépeink értékes előnyei a jelenlegi viszonyok mellett különösen fontosak. Az e géppel elérhető:

egyenletes vetés,

valamint a **műtrágya sorbavetése** a vetőmag és műtrágya nagyfoku megtakarítását eredményezik.

EREDETI MELICHAR „UNIKUM DRILL”

sorvetőgépeink szerkezeti egyszerűségükben rejlő tökéletességüknél és jó munkateljesítményüknél fogva világhírnévre tettek szert. **Óvakodjunk utánzatoktól!**

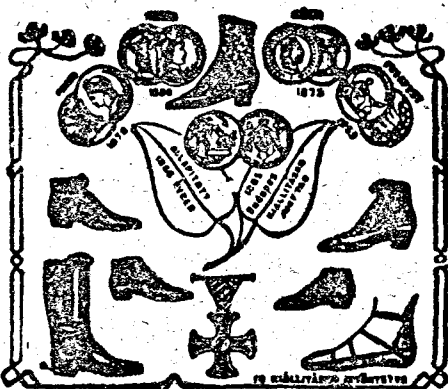
Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi vezérképviselő: Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körút 26. sz.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTÉGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Főhívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhelyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő beküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: **Matutsek József.**

Azonnali belépésre keresünk

kis családú nős **gazdatisztet**, ki a gazdaság minden ágát érti. Szőlő- és komló-értők előnyben, valamint kik a román nyelvet birják. — Ugyanott egy ügyes **biró is felvétetik.**

Ajánlatok bizonyítványmásolatokkal, fizetési igény megjelöléssel
Fried Lipót és Fried Ármin címre Tövisre küldendő.

3221

A bemutatásra meghívottnak uti- (vonat) költsége megtérítettik.

KOLOZSVARI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

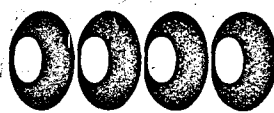
miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfeléseit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccsalmában

tűz- és betörésmentes rekeszeket

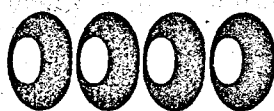
és értékeket tartalmazó ládák részére

resort tart a közönség rendelkezésére.

Hirdetések felvétetnek

a kiadó-hivatalban.

Viharálló, rozsdavédő,

legjobb mindennemű vasszerkezetek mázolására!

Különösen ajánlható:

Hidak, vas- és bádogtetők, vasgerendák, oszlopok, gazometerek, kandeláberek

vasrácsok, vasajtók mázolására.

Minium-alapozás nem szükséges.

Mintamázolattal, prospektussal, szinkártyával szívesen szolgálnak egyedüli gyárosai:

Lutz Ede és Társa

3010 III. **festékgyára**

BUDAPEST, VII. ker.,

Örnagy-utca 4. szám.

Szuperfoszfátot és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

Mütrágyát Értékesítő Szövetkezet

Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8. szám.

3011

Az erdélyi róm. kath. status radnóti uradalmában eladó 602 darab 10—11 hónapos mangalica süldő sertés. Az eladó létszámból 510 darab miskárolt, a többi szép tenyész anyag.

Megtekinthetők Radnóton a központi gazdaságban, hol is a vásár megköthetése tárgyában ajánlatukat benyújthatják e hó 28-áig.

Uradalmi intézőség.

3224

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított: 1900-ban. Alapított: 1900-ban.

Igazgatóság Budapesten IX. Kalvin-tér 10. Saját székházában

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses-lopás ellen, ugyszintén az ember életére a legkülömbözőbb módozatok szerint előnyös föltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.

A lefolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzletleleslegéből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.

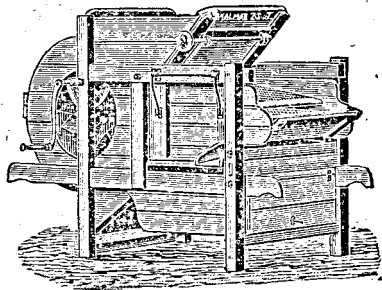
Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztosítékai 1914 XII. 31.:

Alapítványi üzletrészek és üzletrészek	2,550.760 — K
Díjtartalékok és díjvitel (levonva a biztosítást illető részt)	3,421.937-58 „
Háztartalékok (levonva a viszontbiztosítást illető részt)	386.879.10 „
Külön és egyéb tartalékok	640.502-27 „
A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére mindek előtt az évi díjbevétel és kamatjövedelem szolgál, az kitett 1914-ben	7,358.260 — „
	14,358.339-76 K

Biztosított tagjainak fennállása óta kifizetett	
tűzkárookban	15,050.000 — „
jégkárookban	7,072.000 — „
Biztosított érték tűzben 1914. évben	960.000.000 — „
„ jégben	63.500.000 — „
Éleltizlet Allománya	19,013.428 — „

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyző-Társulat Budapest, IX. Kalvin-tér 10 mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pedig 200) koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

**„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“
és „HERKULES“ TENGHERIMORZSOLÓK**

KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely
különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

Ezévi ujdonságainkról szíveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

3004

Élénk mozgás jellemzik. Ime e két vázlatban az erdélyi szürke marha „Standardja“. Ugy száz év múlva ha valaki keresni fogja az erdélyi szürke marha képét, hálás lesz a Jakab László leírásáért.

Előnyei a szilárd alakulás, edzettség, tartásbéli igénytelenség (ha muszáj), páratlan teherbíró, igavonó képesség, teje kitünő s fiatal korában hustermelővé is alakítható. De legnagyobb érdeme, hogy megmaradt annak, a hogy a honfoglalókkal, a Kárpátok alá elkerült: az erőt, szilárdságot, kitartást jelképező magyar marhának! Legnagyobb hátránya a lassu fejlődés, hogy kevés tejet termel, hogy nehezen hizik és husa tulostos. Valljon tulgyors (nyugoti) fejlődéssel bírnia-e 10—12 éves korában az ekét huzni és ha tejtermelővé tenyésztették volna ki — s istállón élne le napjait — megbirkózná-e olyan kitartással, ragadós (tüdő) betegségekkel szemben és ha a kurta idejű hizó hivatásban akarna a véghaszonra törekedni: érvényesülnének-e az előbbi előnyök, avagy a modern kitenyésztési elvek alapján csakhamar megsemmisülne ez az állat! Az erdélyi kiscgazdák (és általában a magyarnak) első sorban *erőre van szüksége*: a többi haszon mellékes. Valljon boldogtalanság lesz-e, ha a tej és tejtermék fogyasztás nem általánosulhat (és ha a Kárpátok alját az imént (1914) megvédő vitézek a tejes kávétól indultak-e rohamra), és nem-e pazarló eljárás a Természettel szemben, ha a fiatal marha kerül fogyasztásra, a mikor még nem is régen (a jobb emberi fogazati idején) az igából kivénült 8—10. métermázás marha a göboly istálló „dolce far niente“ átjutott el végcéljához, az ember táplálásában való dicső megsemmisüléshez. Ám nem igaz, hogy csak egyoldalulag hasznosítható a szürke (Egon Ede szerint parlagi) marha. Hiszen éppen az erdélyi kiscgazda állattenyésztése igazolja legjobban, hogy az ősi szarvasmarha mindenre jó: * legelőkihasználására, igavonásra, borjune-

velésre, tejtermelésre, husprodukálásra: egyszóval minden kitelik tőle egy személyben, ami az erdélyi kiscgazda kívánsága, *kivált ha télen nyáron megfelelő tartásban, ápolásban stb.* részesítne az állatot. Hozzájárul még célirányos apaállat használat, szigorú legeltetési rend, az állategészségügyi szabályok respektálása, mesterséges takarmány termelés stb. — de legfőképen, ha a borjunevelés és tartására, már embrió korától, akkora gondot fordítana az erdélyi kiscgazda — mint amilyen az ajándékba kapott „swájcer“ borjunak kijár!

Ha megfelelő tenyésztési eljárások után világra jövő borju nevelésére, tartására, gondozására megtaníthatnák a gazdát — minden fent vázolt haszoncél irányába, a szürke marhát is ki lehetne „tenyészteni“ — de mindent, a kiscgazda *fenti mértéken túl* — ne kívánjuk tőle: mert arra még a schorthorn is elbőgné magát. Hiszen jó tartás mellett a 4 éves tinóval is megkezdhető a jármozás, okszerű takarmányozással tartott 3 éves üszőre már reá bocsátható a bika és a korán hizóba fogott tinó, vagy üsző peccenyéjéért tülekednek a bécsiék. Utóljára a szürke marha tejtermelése sem alábbvaló s bár az évi átlag hozam 700—1000 liter között mozog csak, de ellensúlyozza a nagy zsirtartalma, ha szembe állítunk egy paraszt kézen levő 1500 literes nyugoti tejelő 3 százalékos zsirtartalommal és egy átlagos 900 literes erdélyi tejelő tehént 5%-os tejföllel: a végeredmény (számítás dolga) nem lesz az erdélyi tehén hátrányára. Csak érintem Jakab László könyvének adatait (145 oldal), hogy például a szamosfalvi gulyában 1902. évben kisborjus teheneiktől évenként átlagban 1500—1750 liter tej nyeretett a borjuk felnevelése mellett, a magyargorbói tehénstetben pedig már 1896. évben 9 hónapi tejelés mellett a legtöbb tejmennyiség egy tehéntől 2736 liter, az átlagos tejhozam pedig 1461.8 liter volt!

(Folytatjuk.)

* Az iménti kárpáti magyar háboruban is csak az a fehér ökor birta az uzsoki szorosban, meg Bukovinában támadó fontra felvontatni a mozsarakat.

ki van pécézve, akkor legyen úgy az asszonyé a gabona árából összevásárolni a városi ember elől a csirkét és a turót! A városi asszony, ha alkalmat van hozzá, szívesen tenyészti az ő kis szűk udvarán az orpingtonokat, sőt még libát tölteni is láttam egy göndörhajú Szerénkát, aki pedig üres óráiban ésbontó fantómja kopogós szívé dendiknek. Ne irtózzék az a falusi asszony az ő ösanyáitól ráhagyott foglalkozást tovább folytatni, mert a munka nem csak nemesít, hanem pénzt is hoz a házhoz. No meg. Mátyus Dénes bá azt mondotta vala, hogy a fejrénznek ha nincsen dolga, csak rosszan töri a fejit. Hát lehet hogy ez így van. ... hol van annál bájosabb dolog, mint amikor nagy „lányhaon“ februárius végén pirkadó hajnalban megcsipegi az első a konyhában vagy az ágy alatt a kis csirke, biztatóul jelezvén, hogy jön a kikelet, enyhe szellők szárnyán közeledik messze déli partoknak ibolya illata ... A kertí melegágyban a déli verőfényen kis apró zöld élet pislákol, az akolban gyenge kis hársnyka táncolja körül a megelégedetten kőzdő anyát.

Nem, most mindenki aszfaltra vágyik, gummisarkos cipő kell, kabaré kell és uram hocsá' a menyecske hadbavonult férjéhez intézett levelét így fejezi be: pá, pá, pá! Jaj! és háromszor jaj! vajjon hol tanulták, vajjon kitől tanulták és mikor tanulták ezt a nyegle mekegést? Nagy a kivétel, nem általános a panasz, hiszen ugyan kitől vásárolnának azok a fenn-tisztelt nőnemű urhölgyek, asszonyok stb. ha nem, vagy egy még meg nem gabalyodott fejű falusi asszonytól. Lám, a városi publikum most igazán nyög, sinyli a háboru nyomorúságait, tehát ő nem nagyon vásárolja a cipőjét a drága majorság vásárlása után és mégis feljegyezhető, hogy nincs majorság, nincsen vaj, nincsen orda és a jó ég tudja, hogy még mi nincs. Az igaz, hogy a városi hivatalnok népnek pénze sincs, csak éppen türelme van, hogy a terményeket áruló falusinak lelketlen lebőrölését és durva hányja-vetiségét szenvedje abban a reményben, hogy lesz még rosszabbul is

Pálffy Gyula.

A dohánytermelés kérdése Maros-Torda vármegyében.

Deák Ignác ny. urad. főintézőnek a dohánytermelés felkarolása tárgyában a Maros-Torda vármegyei gazdasági egyesület igazgató választmányában tett alábbi érdekes javaslatát, mint közérdekű cikket egész terjedelmében közöljük s azt ez uton is különösen a Maros-Torda vármegyei birtokos urak figyelmébe ajánljuk.

Megjegyezzük, hogy az igazgató választmány ezen érdekes jelentést, illetve javaslatot, köszönettel fogadta s annak a vármegye hivatalos lapjában való közlését egyhangulag elhatározta. Egyben megbizta indítványozót, hogy javaslata értelmében indítson akciót a közép és nagybirtokosok körében a dohánytermelés felkarolása tárgyában.

„Tekintetes Igazgató választmány!”

Gazdasági egyesületünk kijelölése alapján a Gazdasági egyesületek orsz. szövetsége a marosvásárhelyi magyar kir. beváltó hivatalhoz a múlt évi dohánytermelés beváltására gazdasági hivatalhoz csekélységemet nevezte ki. Utasításom az volt, hogy a magyar dohánytermelő közönség érdekeinek szem előtt tartásával végezzem fontos ténykedésemet.

Ezen megbízatásomnak igyekeztem a lehető hiven megfelelni, miről a tek. igazgató választmányhoz van szerencsém a mellékelt részletes kimutatás mellett véleményes jelentésemet tisztelettel betérjeszteni.

A marosvásárhelyi m. kir. dohánybeváltó hivatal körzetében a múlt 1914. évben 26 községben 451 termelő foglalkozott dohánytermeléssel és pedig:

M.-Torda	vm.-ben	18 községben	426 termelő
Kisküküllő	"	2 " "	4 " "
T.-Aranyos	"	5 " "	20 " "
Alsófehér	"	1 " "	1 " "

Összesen: 26 községben 451 termelő

Ezekből (10 holdon, felüli) nagytermelő — 5
(10 holdon aluli) kistermelő — — 446

Összesen: 451

A nagytermelők közül:

Maros-Torda vármegyei	1 termelő.
Kisküküllő	" 1 "
Alsófehér	" 1 "
Torda-Aranyos	" 2 "

Összesen: 5 termelő.

Termés alatt álló terület:

Kistermelőknél	113 kh.	366 □ öl.
Nagytermelőknél	91 kh.	1125 □ öl.

Összesen: 204 kh. 1491 □ öl.

Beváltatott:

Kistermelőktől	113 h.	366 □ öl területről:
Dohánytermés	29.089.—	kgr.
Beváltási ár	17.433.26	korona
Holdank. átlag termés	257.42	kgr.
" " jövedelem	154.28	korona
Nagytermelőktől	91 kh.	1125 □ öl területről:
Dohánytermés	72.020.—	kgr.
Beváltási ár	57.257.53	korona
Holdank. átlag termés	783.60	kgr.
" " jövedelem	626.34	korona

A kistermelők jövedelmi átlaga, mint a fentiekből látható csak 154.28 korona, mivel szemben a nagytermelőké 622.34 korona.

A kistermelők között a legjobb község Marosludas 605.50 kor. és Nagysármás 303.68 kor. jövedelmi átlaggal. Mindkettőben telepítvényesek voltak a termelők.

A maros-tordai községek között a legjobb: Lőrinczfalva 144.00 korona, Csejád 162.17 korona és Fintaháza 165 korona jövedelmi átlaggal, de ezek is messze vannak még a kielégítő eredménytől. Ezekkel szemben kiemelem a legrosszabb községeket is és pedig: Székelybere 39.15 korona, Márkod 36.90 kor. és Mezőbánd 10.80 korona jövedelmi átlaggal.

Összehasonlítás végett ide iktatom a nagytermelők által elért átlagokat:

Hadrév, br. Bornemissza Elemér	851 K.
Kutyfalva, gr. Dégenfeld Kristóf	619 „
Mezőbánd, Sándor Pál	598 „
Alapítv. uradalom Radnóth	578 „
Marosbogát, Patrubány Miklós	474 „

Míg a nagytermelők 92 holdról 57.257 K. összeget kaptak, addig a kistermelők 113 holdról csak 17.433 korona beváltási összeggel lettek kielégítve. A nagytermelők dohánytermelési eredménye a terméshozamban (783—257 kgr.) háromszorosan nagyobb, mint a kistermelők holdankénti átlaga. A beváltási ár pedig (626.34—154.28 kor.) négyszeresnél is nagyobb a nagytermelőknél, ami nemcsak az átlagos termés nagyobb voltának, de főképp a jobb minőségnek köszönhető.

A kistermelők között finom osztályzatú dohányt csak Fintaháza, Somosd és Marosludas községek szolgáltatnak be, még pedig utóbbi község telepítvényes termelői épen tekintélyes mennyiségben.

Az igazság kedvéért meg kell említenem a vármegyei kistermelők közül Somosd községből Székely Viktort, aki szép és értékes termésével a marosludasi és nagysármási telepítvényes termelők sorába sorozható.

Ezeknek előterjesztése után a Maros-Torda vármegyei dohánytermelést illetőleg a következő tapasztalásokra kell rámutatnom:

1. A dohánytermelést felügyelő és a beváltással megbízott szakértő dohánytiszték állítása szerint a legtöbb kistermelőnek a dohánytermése míg a lábán áll, kitűnő szép és kifogástalan, sőt egyesek termése a legjobb nagytermelőké is túlhaladja, de azért a beváltásnál már nincs dohány és ami bejön az általában silány, mert a termés legjavát elcsempézik.

2. Jégverés ellen egyetlen kistermelő sem biztosítja dohánytermését, ami nagy hiba. Igen sok községnek azért volt olyan gyenge a termése, mert a jég elverte. A nagytermelőknél is volt jégverés, pl. Patrubány Miklósnak, a Radnóthi uradalomnak s ezek a kimutatott átlaghozamokon kívül még jégkártérítést is szépen kaptak. A felekhez intézett kérdéseimre, hogy miért nem biztosítanak? azt felelték: erre őket soha senki nem figyelmeztette, de némelyek úgy tudták, hogy a dohányt nem is lehet jég ellen biztosítani.

3. A termés kezelésében is — a minőség rovására — nagy hibák és gondatlanságok tapasztalhatók, ami az indolencián kívül a kioktatás hiányának tudható be.

Szándékomban volt ezekre a bajokra a gazdasági egyesület figyelmét felhívni s orvoslataukra javaslatot tenni, de e szándékomról lemondottam. Lemondottam, mert a dohánybeváltási felügyelőtől értesültem, hogy a kistermelők termelési engedélyét a folyó év végével beszüntetik. Ez évben még a háboru miatt megengedték a termelést, de már a jövő 1916. évre egy kistermelő sem kap engedélyt.

Igen Tisztelt Igazgató Választmány!

A dohánytermelés egyik legjövedelmezőbb ága a mezőgazdasági termelésnek. Annyi és olyan biztos jövedelmet egyetlen kultúrnyünk sem ad, mint a dohány. E felett a kérdés felett tehát néma belenyugvással napirendre térni nem szabad. Nem akarom ezzel

kijelenteni, hogy a kistermelők érdekében sorompóba lépünk, mert közvetlenül szerzett tapasztalataim folytán magam is azon nézetben vagyok, hogy a kistermelésben — úgy, amint az eddig folyt — sem az államnak, sem a termelőnek nincs haszna. Meg kell tehát azt szüntetni a termelők jól felfogott érdekében is. Azonban nem kell a dohánytermeléssel felhagyni, sőt kötelessége Maros-Torda vármegyei gazdasági közönségének azt ezután még nagyobb mértékben felkarolni.

A kistermelők helyett a közép és nagybirtokosoknak kell a dohánytermelők sorába lépni. Nekik kell a kistermelők kezéből kieső 94 katasztr. holdnyi dohánytermelést átvenni. A 426 vármegyei kistermelő helyett 10—15 nagytermelőnek kellene elfoglalni s ezáltal a vármegye veszélyben forgó dohánytermelését megmenteni, amit különben idegenek fognak elfoglalni.

Újból hangsúlyozom, hogy a dohánytermelés a közép- és nagybirtokosok gazdaságában nemcsak direkte, de indirekte is nagy haszonnal jár és fog járni a megváltozó gazdasági viszonyok mellett ezután még inkább. Emellett a beváltási árak is bizonyára emelkedni fognak. A dohánytermelés jövedelmező voltát én — mint sok időn át dohánytermeléssel foglalkozó gazda — közvetlen tapasztalatból tudom, ismerem s ez alapján annak felkarolását nyugodtan ajánlom is.

Indítványozom tehát, hogy: gazdasági egyesületünk saját kebelében indítson akciót a dohánytermelés felkarolása ügyében. Bocsásson felhívást azon birtokosokhoz, kiknek birtokai dohánytermelésre alkalmasak, hogy a jövő évben a termelés már megkezdhető legyen. Indítványom elfogadása esetén, ha az igen tisztelt választmány engem megbiz, szívesen vállalom a termelés szervezését, az érdeklődőknek készséggel adok felvilágosítást s a termelésre vállalkozóknak utbaigazítást. Szóval készséggel szolgálatába állók az ügynek úgy a termelés bevezetése, mint az építkezésekre vonatkozó kérdésekben.

Marosvásárhelyt, 1915. augusztus hó 20.
Deák Ignácz.“

A takonykór elleni védekezés új rendje.

A napokban jelent meg hivatalosan a földművelésügyi miniszter üdvös rendelete a takonykór elleni védekezésről. Ma, midőn loállományunk javarésze a harctér szolgálatában áll, kétszeres kötelességek hárulnak e téren a lótartó gazdára, mert hiszen Magyarország oly kiváló hírnévnek örvendő loállományának jövendő megóvásáról és biztosításáról van szó.

A takonykór már eddig is rengeteg aranyú áldozatot szedett a loállományból. A hivatkozott miniszteri rendelet igen szigoruan megszabja azokat az utakat, amelyek a takonykór továbbterjedésének elejét vehetik. Az illetékes helyi hatóságokra, de kivált az állatorvosi karra nagy feladatokat ró ez a rendelet, de viszont aztán annál üdvösebb lesz az eredmény, ha a lótartó és lógondozó gazdaközönség lelkesen betartja maga is mindazokat az utasításokat, amiket a rendelet előír és amelyek amugy is minden községben ki vannak függesztve, sőt egyebekben is szokásosan közhírré lettek téve.

Legfőként a közetkezőket kívánjuk azért mint legfontosabbakat a rendeletből még külön is kiemelni és egyben nyomatékosan felhívni arra a gazdaközönség figyelmét, hogy a rendelet üdvös tanácsai közül melyeket tartsa elsősorban is szem előtt. Így nevezetesen mihelyt az állatorvos a szokásos vérvizsgálat után a takonykór jelenlétét megállapította, az illető állat azonnal elpusztítandó. Ahol a vizsgálat még nem tisztázta a takonykór kétségtelen jelenlétét, ott a zárlatot újabb 21 napon túl is fenn kell tartani. A zárlat kétes esetekben csakis egy harmadik újabb próbaidő

után oldható fel. A takonykórban beteg, vagy legalább is gyanús állatok fogyasztásra nem kerülhetnek.

A baj megállapítását ne bizzuk kizárólag magunkra, vagy másokra, hanem csakis a hatósági állatorvosra, mert a baj nagyon sokszor benn lappang az állat tüdejében. Ezt pedig csakis a szakértő állatorvos tudja feldehíteni. A baj ragályos és fertőző voltánál fogva a takonykóros állatok azonnal elkülönítendő a többiektől. A takonykóros állat minden részaráma és eszköze elégetendő. Az istállóhelyiség minden része és a loápolók ruházata gyökeresen fertőtlenítenedők. Ha mindezt szigoruan betartjuk, loállományunk apadásának megszüntetéséhez lényegesen hozzájárulunk, ami elvégre is elsődrendű kötelességünk állattartásunk ma sulyos viszonyai közepette.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A m. kir. ministeriumnak 3573/1915. M. E. számú rendelete a burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapításáról s a burgonya szállításához szükséges igazolványról.

A m. kir. miniszterium a háboru esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

1. §.

A burgonyáért követelhető legmagasabb ár métermázsánként (100 kg.) tiszta sulyra a következőleg állapittatik meg:

az étkezési burgonyáért, nevezetesen a Rózsa, Hópehely, Magnum bonum, Kifli, továbbá a sárga héjú és husu burgonyáért 1915. évi október 31-ig bezárólag 9 korona, november 1-től 30-ig bezárólag 9 korona 50 fillér, december 1-től 31-ig bezárólag 10 korona, 1915. évi január 1-től február 29-ig bezárólag 10 korona 50 fillér, március 1-től május 31-ig bezárólag 11 korona;

minden más burgonyáért 1915. évi december 31-ig bezárólag 8 korona, azontul 9 kor.

Ezt a legmagasabb árat, amely magában foglalja a rakodó állomáshoz való szállítás költségét is, zsák nélkül, készpénzfizetés mellett történő eladás esetére kell érteni.

2. §.

A jelen rendelettel megállapított legmagasabb árak 1915. évi október hó 10. napján lépnek életbe.

Ezen a napon túl burgonyét — a 3. §-ba meghatározott árusítás kivételével — a megállapított legmagasabb áránál drágábban árusítani tilos.

Aki e tilalmat megszegi, a jelen rendelet rendelkezéseit kijátsza, vagy kijátszásukban bármily módon közreműködik, kihágást követ el és az 1914. L. t.-c. 9. §-a alapján két hónapig terjedhető elzárással és hatszáz koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

E kihágások miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, mint rendőri büntető bírónak, a székesfővárosi államrendőrség működési területén pedig a m. kir. államrendőrségnek hatáskörébe tartozik.

3. §.

Ha a burgonya árusítása emberi fogyasztásra, a közvetlen fogyasztást szolgáló forgalomban (kicsinyben való vagy részletkereskedésben) történik, az eladó csak olyan árat számíthat, mely a megállapított legmagasabb áránál nem aránytalanul magasabb.

Az ez ellen vétőket az 1914. évi augusztus 5. napján 5.600—1914. B. M. eln. sz. a. kelt belügyminiszteri rendelet 4. §-a értelmében kell büntetni.

4. §.

A burgonyakészleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedése és e

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
½ ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

A földmivvelésügyi miniszter felhívása az E. G. E.-hez a harmadik hadikölcsön tárgyában. <i>Ghillányi</i>	323
Királyi kitüntetés a szövetekezeti munkáért	323
Adatok az erdélyi kisgazdaságok haszonmarhatenyésztéséről. <i>Dr. Cséser Lajos</i>	324
A dohánytermelés kérdése Maros-Torda vármegyében. <i>Deák Ignátz</i>	325
A takonykór elleni védekezés új rendje	326
Tárca	324
Kormányintézkedések	326
Végyes közlemények	327
Hirdetések	

A földmivvelésügyi miniszter felhívása az E. G. E.-hez a harmadik hadikölcsön tárgyában.

A nagy háboru tizenötödik havának küszöbén újból a nemzethez fordul a magyar kormány, hogy a háborus költségek fedezése céljából a nemzeti vagyon forrásaiból merítsen. Az első és második hadikölcsön jegyzése alkalmával a magyar lelkesedés, a magyar önbizalom és a magyar áldozatkészség a háboru erélyes folytatása céljából oly tekintélyes összeget juttatott a kormány kezébe, hogy egyszerűen nyilvánvalóvá lett, miszerint nemcsak a harcúterén gyilkos fegyverek tüzeiben, hanem a gazdasági és anyagi erők mérkőzésében is megálljuk helyünket!

As. első két hadikölcsönre két és egy-negyed milliárdot meghaladó összeget jegyzett a nemzet és nem lehet kétség benne, hogy most, amidőn küzdelmünk céljai oly nagyok, az elérhető eredmények oly értékesek — még fokozottabb arányokban fogja kivenni részét a honfiai kötelesség teljesítésében!

A magyar mezőgazda már eddig is óriási áldozatokat hozott nemcsak vérben, de anyagi és erkölcsi erőben is fegyvereink győzelméért.

Ennek dacára még sem lehet kétséges, hogy a harmadik hadikölcsönben is a magyar gazdatársadalom minél nagyobb arányokban fog részt venni. Hiszen az időpont jól van megválasztva. A gazdaközönség kezében most az eléggé jó termés és a magas árak következtében jelentékeny összegű készpénz van, s nem hihető, hogy akkor, amidőn a földmivvelő nép oly tündöklően állja meg a helyét a harcmezőkön, idehaza az áldozatkészség terén megtagadná ereyzeit!

Különösen a kisgazdaközönségnek az iránti felvilágosítását tartom ez alkalommal is szükségesnek, hogy tulajdonképpen nem is áldozatot kér az állam, hanem bőven gyümölcsöző kölcsönt, amit megtagadni, ha egyébként módja van a jegyzésre valakinek, annyi volna, mint vétkes közönnyel nézni millió honfitárs véres

tusáját s nemcsak a haza, de a saját érdekében is akkor cselekszik helyesen, ha otthon tartogatott készpénzét és a közeljövőben várható megtakarításait hadikölcsönjegyzésre fordítja. Hiszen gondoljunk csak arra, hogy a legutóbbi német hadikölcsönt is éppen a kisemberek legszélesebb rétegeinek megtakarított fillérei szöktették fel oly meglepően nagyra és jelentősre. De eltekintve a hadikölcsön sikerének jelentőségétől is, indokolt, hogy a kisgazda közönség körében a jegyzést a legszélesebb körben és minden alkalmas mód felhasználásával propagáljuk. Ha ugyan is e révén sikerül azt a szépen induló irányzatot, hogy a kisgazda is állampapirba helyezi el pénzét, fellendíteni, a jövőre nézve az állami és nemzeti gazdaság javára megbecsülhetlen fontosságu eredményeket érhetünk el.

Az ország közép- és nagyföldbirtokos közönsége pedig — nem kétlem — ezuttal is méltónak fog bizonyulni multjára és megmutatja, hogy a magyar föld birtokosai vértük hullásával s gazdasági erejük elismerést és tiszteletet parancsoló teljes odaadásával most is előljárnak a cselekvő hazaszeretőkben!

A fentiekre utalván, felkérem az E. G. E.-et, hogy eddig is örömmel tapasztalt lelkesedéssel és egész nagy erkölcsi befolyásának latba vetésével minden lehető elkövetni sziveskedjék, hogy a harmadik hadikölcsön eredménye az eddigi kölcsönök eredményét is felülmulja.

Tájékozódásul a következőket közlöm: A kölcsönre vonatkozó aláírási felhívás minden valószínűség szerint október hó első felében fog közzététetni. Az aláírási idő az első és második hadikölcsönnél ez irányban általános megnyilvánult óhajhoz képest lehetőleg hosszú időben (3—4 hét) fog megállapittatni.

Egyébként pedig a harmadik hadikölcsön feltételei nagyjában azonosak lesznek az első hadikölcsön feltételeivel. A kölcsön jegyzésére ezuttal is igénybe lesznek vehetők az 1914. évi augusztus elseje előtt elhelyezett, egyébként a moratórium feloldó rendeletben foglalt korlátozások alá eső betétek is.

Az osztrák-magyar bank és a m. kir. hadikölcsön pénztár épp úgy, mint az első és a második hadikölcsönnél, a kibocsátandó harmadik hadikölcsönél is messzemenő kedvezményeket fognak nyújtani a jegyzésben résztvevők részére, hogy ezek jegyzésüket minél előnyösebben bonyolíthassák le.

Amidőn az itt közöltekre az E. G. E. nagybecsű figyelmét már most felhívom, bizalommal és jogosult reménnyel várom az eredményt, amelyet a magyar gazdák sorakozása hozand a harmadik nemzeti kölcsönél.

Budapest, 1915 október 4.

Ghillányi.

Királyi kitüntetés a szövetekezeti munkáért.

Az állam nagy pénzügyi műveleteinek a lebonyolításában eddig csak a nagybankoknak volt szerepük, ezek az intézetek gondoskodtak az állam hitelszükségleteinek a fedezéséről és így igen természetes, hogy az erkölcsi eredményben nem osztozott ezekkel az intézetekkel semmiféle más gyökerű szervezet, aminek ismét az volt a nagyon természetes következménye, hogy csakis a nagy pénzügyintézetek vezérei lőnek osztályosai a sikert nyomon követő legmagasabb kitüntetéseknek.

A két hadikölcsön megbontotta ezt a már ősi és meg nem változhatónak látszó rendnek, az Országos Központi Hitelszövetkezet a maga kisembereivel és a kisemberek hazafias áldozatkészsége által mozgósított milliókkal bevonult az állami hitelszervezetbe, az a lelkes és odaadó tevékenység, mely átlengedte az egész szervezetet, kinyitotta a ládáját s abban ma elrejtett ércpénz helyett állami járadék kamatozik annak az egyszerű embernek, aki a szövetekezeti mozgalom megerősödése előtt, a hífelműveletekkel csak uzsorás összeköttetésben tudott megismerkedni.

Amint megváltozott a helyzet, meg kellett változni a régi rendnek is, a kisgazdaosztály diadalmas bevonulása az állami hitelszervezetbe maga után vona báró Korányi Frigyesnek, az Országos Központi Hitelszövetkezet vezérigazgatójának beiktatását azok sorába, akik immár kétszer bonyolították le a nemzeti kölcsönöknek a magyar gazdasági élet épségét, egészségét tanusító fényes eredményeit.

A Lipót-rend lovagkeresztje, mellyel báró Korányi Frigyeset a király kitüntette több mint egyéni kitüntetés, ebben benne van a szövetekezeti munka királyi elismerése és jutalmazása, fejedelmi elismerés az elért eredményekért, királyi biztató cselekedet a jövőre, erősítés a szövetezeteknek, valamint a szövetekezeti ügy munkásainak, akik immár a királyi kegy megnyilatkozásából láthatják, hogy munkájuk a legmagasabb helyen sem marad észrevétlen.

Ez magának báró Korányi Frigyesnek a magyarázata is, aki elhárítva magától igaz és nagy érdemeinek a kiemelését, rámutatott a szövetekezeti táborra, a szövetekezeti tisztviselőkre és a két faktor pontos, összevágó munkájának, valamint a mindkettőben lobogó lángoló hazaszeretetnek tulajdonította az eredményt. Mindaz igaz, de ehhez a munkához, amely a háboru óta a szövetezetekben folyik, vezér is kell, aki higgyen a szövetezetekben rejlő hatalmas erőben, felszínre is tudja azt hozni és maga ad példát a munkában. Akit a szövetekezeti eszme legerősebb alapja a szeretet vezet. Ilyen vezére van az OKH.-nak báró

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

Saját székház. — Saját borpincék Budafokon.
— Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. számú
közraktár. — Sertészizlató-telepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg	— — — — —	1,270.000 korona.
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete	— — — — —	730.000 korona.
3. Tartalék alap	— — — — —	320.000 korona.
4. Betéti állomány jelenleg kb.	— — — — —	3,500.000 korona.

Beosztás:

1. Vetőmagosztály	4. Géposztály	7. Tenyészállatosztály
2. Gazdasági anyagosztály	5. Gabonaosztály	8. Borértékesítőosztály
3. Szőlészeti osztály	6. Abraktakarmányosztály	9. Biztosítási osztály

10. Pénz- és hitelügyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági üzemtőkék szövetezetünknel való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálójingek és kabátok. Fiu- és leánykafehéremű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utóda

fehéremű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.
Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédlő és futószőnyeg gyapjú és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

Korányi Frigyes személyében, ez a titka annak, hogy ez a szövetségi szervezet ilyen fényes sikerrel vonult be a magyar nemzet hitelszervezetébe.

Adatok az erdélyi kiskisgazdaságok haszonmarhatenyésztéséről.

Irta: Dr. Cséser Lajos.

2.

A táblázat 15 községe szabadhatárgazdaságot tüzvé, általában minden állatfajból jelentékeny létszámmal bír. Elég nagy a *lő létszám*, a nagy határu erdős vidéki községekben (Gyimesközéplők, Bátos, Hégen, Borgóbeszterce), mert a gyorsabb vagy távolabbi fuvar csak lóerővel tudják elvégezni. A csikólétszám nincsen arányban a lólétszámmal, így igazi lötenyésztés csak Hégenben és Remetén valószínű. Mindenütt jelentékeny az öklétszám, jele annak, hogy vásári öklötenyésztéssel foglalkoznak, de a sok igazságszűrés is igazolja — s talán nem csodálom, hogy a községekben már sürűben találhatók a *hat ökrös gazdák*, mint a jövődjé új falusi kis-közép osztály alapvetői. *Bivalytenyésztés* a szász Hégen kivételével általában nem jelentékeny ezen községekben, sőt a havasalji (800–1000 méter tengerszintfeletti) községekben nem is tartják — de pótolja egyéb szarvasmarha. — A *juhtenyésztésnek* azonban nagy pártolói ezen sok hegyi legelővel bíró községek. Malomvíz és Remete falvak 20–20000 drb. létszámmal szinte ausztráliai jellegű. A *sertés* létszám is jelentékeny, mert ezen népies és jómódú községekben minden család tart 1–2 sertést, helyenkint azonban (Gyimesközéplők 686 drb., Uzon 678 drb., Szászbogács 720 drb., Hégen 812 drb.) már a „többszörösítés” jellegével bír. Az állattenyésztés fejlődött fokára mutat az, hogy a *kecsketenyésztés* létszám adatai eltörpülnek, azaz 7 községben nincs kecske és csak erdei legelősi havasi községekben találhatjuk nagyobb számmal s e téren szinte óriási a malomvízi 1900 drb. létszám: igaz hogy itt 17900 kat. hold a használatatlan terület, de ez talán még sem irható a becsketenyésztés rovására.

II.

Az erdélyrészi népies haszon (szarvasmarha) tenyésztés — mint fentebb láttuk — hármass irányzatú. Eredetileg az ősi erdélyi *szürke marha* lehetett elterjedve, még a havasok táján is ez a marha volt otthonos, de még darvasabb, zömökebb u. n. „busa” formájában, amely a legzordabb vidékeken már az ugynevezett riska marhában törpült el. Ma már összeszorult a magyarmarha tenyésztése s ha szembe állítjuk a nyugati s ugynevezett pirostarka marhával, úgy az arány 50:50-hez lesz.

TARCZA.

Majorság-mizériák.

Néhány év óta tapasztalatom és mondhatom, hogy nem kis bosszuság kísérete mellett, a falusi u. n. házkörűli gazdálkodást, vagy nevezük hát nevén a gyermeket: a fehérszínű gazdaságát. Nem lennék eléggé igazságos, ha eme tapasztalatomat most a háborúság közepette jegyezném fel, mert most a munkakedvelő asszonyok a külterjes gazdaságot is üzni kénytelenek, mivel a „szomszéd” Hanzit elvitték a háboruba és Zofi, az ő hú élete párja fogja az ekeszarvát, míg a „nyerges”-ről hajtogatja a jó nagyfűlű szász lovakat a svigermutter. De nem hagyhatom szó nélkül azt a körülményt, hogy az u. n. majorságudvar el van néptelenedve jó *nehány év óta* és a baromfitenyésztés alaposan hanyatlásnak indult.

A vidéki kisebb hetivásárokon ha nem is a nagybirtokosné minden esetben, hát a tisztartóné, a kisebb birtokosok nejei, továbbá az u. n. teinsasszonyok, ifijasszonyok, menyecskék és csorbafogu hadviselt öreg székely anyóák jelennek meg és csirkéket, rucákat, libákat, to-

Pedig a nyugati szarvasmarha bejövetele alig 70–80 évről keltezhető.

Régi írásokból kinyomozható, hogy erdélyi uradalmak útján cseppent be az első nyugati vér, mert a százok pinzgau divata alig husz éves, hiszen az „írások” szerint az ősi százok letelepülésük után szívesen alkalmazkodtak az erdélyi szürke marha tenyésztéséhez, sőt sokfelé fejlesztették is azt, szerencsére még ma is vannak szász községek (a táblázatban a kolozsmegyei Dextrád), a melyek a szürke erdélyi-magyar marhatenyésztésben mesterek.

A táblázat első csoportjában 5 szürke marha tenyésztő község van felsorolva, ezeknél a szám arány 91:9-hez, tehát elsőrangú szürke marha tenyésztők s a mi kevés (22–28 drb.) nyugati vagy tarka marha van, az is inkább csak tartást jelent és nem tenyésztést, amennyiben a falusi intelligencia tart a nagyobb tejhaszon okából színes marhát, vagy éppen csak a cserebere kedvéért. Ezért a szürke magyar marhát legszívesebben a magyar gazda tenyészt, de találni szász és oláh községeket is szép számban ilyen marhatenyésztéssel, ehhez képest ma talán a Mezőség (az erdélyi medence közepén) lehető összefüggő területen az ősi marha, de jeles hazája a székelység hegyvidéke, különösen Udvarhelymegyében, Csikmegye völgyeiben, Marostorda dombvidékein, Kolozsvártól a Mezőségig terjedő dombvidékein, a két Küküllő és az Olt folyó elszigetelt magyar községeiben (Moha, Ugra, Királyhalom stb.) és mint emlitem *nehány* székelyvidéki szász községben szinte kulminál ez a tenyésztési irány. Azonban előfordul majd minden erdélyi községben, (igazolja a táblázat megfelelő számszlopa), még a határozott nyugati szarvasmarhával megállapított tenyészkörletekben is akad, ha nem is benszülőtteknél, de az idegen nyelvű világba, valamely vasúti órházba ódaceppent székely ör ragaszkodik a fehér tehénhez (Segesd 1 drb.) ennek a jelenléte mindenkor visszavarázsolja őt a Hargitta aljába, a vasúti anyagárakban legelőszó tehénke csengőszavára eszébe jutnak az „asszonyok” azok az édes-bus, hol meg a pattogó nyáradmenti nóták, aztán a közeli faluból, más nyelvű iskolából hazatérő gyermekeknek a Bodri kutyán túl nem-e a Bimbó bornyu a játszó pajtása? a kikkel *magyarul*

„lehet” játszani. És ha a sinen elbámultában elüti a „gőzös” a Bimbót, nincs tovább ott maradása a vasutas embernek, bizony kirijják az asszony, meg a gyerekek az „áthelyezési rapportot”, — próbáljon már más is...

Közleményem elején történelmi (hagyományos) bizonyítéknak kísérlem ideállítani az ősi szürke marhát, az iménti sorokban a magyar ethnika megőrzőjeként vázoló és mégis alig 80 év óta talán felére apadt le a tenyésztés aránya: a nyugati és a havasi marha tarka színe föltja mindjobban körülfoljka a fehér tenyészfoltot; ágakat, nyulványokat bocsátanak területre — vagy hogy ezen színes foltok a magasabb gazdasági és állattenyésztési kultúra terjedési vonalait jelentik?

Lehet. Am mielőtt a „létért való küzdelem” esélyeit vázolnám, lássuk, mi ez az erdélyi szürke marha, miért tudta magát ezer éven át ősi formájában fenntartani. Nézzük meg először a fotográfiáját. Ebben már nem kontárkodom, mert egyszerűen ide írom az erdélyi állattenyésztés egyik legrégibb és legalaposabb szakértőjének, *Jakab Lászlónak* könyvéből* vett rajzot. Szerinte az ősi erdélyi szürke marha jelleg legjobban megmaradt a néhai nagysármási *Gróf Teleki* gulyában. A bika leírása: (70. oldalon) „különösen feltűnik a testtel arányban álló rövid, de kissé száraz fej, széles homlok, szélesen induló csákó szarvak, sötét gyűrűvel körített nagy szemek, rövid jól izmolt széles nyak, vaskos, de nem zsiros járomél, mely jól kidomborodó iveltéssel folytatódik a hosszú és tömött izmolt marha. A hát, ágyék- és kereszt-táj rövid és széles; a far kissé lejtős, de jól izmolt és telt konban végződik, mely alatt erős széles csánk és jó vaskos szárcsont van. A mély és dongás mellkast nem fedi vastag zsirpárna, hanem a hosszú és jól izmolt lapocka feszesen hozzásimul és szilárdan hozzákötött, lebenyeltség, csontozat és a végtagok állása jó.” A tehén rajznál némileg szelidül a kép. „A kissé darvasba játszó ezüst fehér szín, tövön fehér, hegyén fekete, vékony és fekete bojtban végződő farkok, felső vonalán egyenesen hosszú, mely dongás törzs, kitűnő lábak és

* Az erdélyi állattenyésztés fejlődése 1882–1903. Kolozsvár, 1905.

jást, ordát, vaját, tejjölt, sajtot, turót, szalonnát, zsirt, szilvaizet, mézet, ugorkát, káposztát, hagymát, paradicsomot, sőt még tárkonyt is vásárolnak. Nem voltam képes felsorolni, hogy minden élelmicikket vásárolnak össze azok a fenntisztelt nőnemű perszónák, csak azt a tapasztalatot szűrtem le magamnak, hogy ez nem mind a háborús gesztelésnek rovatába irandó, hanem valóságos belső ügyünk megróvási kalandjai közé sorolhatók.

Évek óta tapasztalom, hogy pl. Szovátfürdőre Békéscsabáról hozzák nagy peremjű kosár-ketreczekben száz meg száz számra a csirkéket és majdnem állandó a tej mizéria, pedig a kicsi borjunak korpás ivózat, a kicsi pendelyes Juliskának száraz kenyeret, a Pistinek pedig pálinkás kenyeret adnak frustokra, mert kármennyire is ereszt té-tót a Virág, mégsem a maga rendeltetését szolgálja az a „fleicer tehén” hanem az ujszövetséget, ahol bárómérről mérik annak „felit”.

Nem tenyésztene az udvarokban öklöborjut, szedik azokat a vásárokon, nem tenyésztene majorságot, a juhtenyésztéssel kezdenek felhagyni.

A közép- és kiskisgazdák jó része is már

eltér lassanként az apai marhatenyésztéstől és a véleményes kertekben is a gyom... magát. Hol van az egykor oly híres... hol van a nyárson sült székely csirke, meg a turós, kapros béles, hát a jó „kicsidüstös pálinka”? Minden de minden lassanként a múlté lesz, kivetkőzünk faji jellegünkől egészen és a hadisegélyek révén nemcsak a cirázkodást szerető ringó csipőjű peckes cigánymenyecske, de a szelid és háziás természetű székely ifjasszony is sárgacipővel, avagy sárgabetétes lakkcipővel jelenik meg vasárnap a városi moziban, a hová alig képes ezeket a bus szalmaövezgyeket beszállítani az a nyápic cérnavasut. Selyemharisnya (én nem láttam, de ak... igen), selyem, muzsikáló alsószojnya, 1... pacsuli szappan, Yes-puder és fényes kormók. No még ilyet! Egy falusi asszony a télire beköltözött a városba, kibérelt egy butorozott hónapos szobát és benn telet, mert ő bizony nem fázódik odahaza.

A férje pedig valahol nagy Németországban nyomja az ágyat valamilyen irgalmas nővérnek sóhaj-zenéje mellett egy-két „srappel” ütése révén.

Ha a férfi foglalkozás a gazdaságban úgy

célra a burgonyaért követelhető legmagasabb ár megállapítása tárgyában kiadott 1371/1915. M. E. sz. rendelet oda módosítottatik, hogy a burgonyakészleteknek az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedésénél legmagasabb árként csak oly árat lehet követelni, amely 1 koronával alacsonyabb, mint a megfelelő burgonyának az átvétel idejére nézve a jelen rendelettel megállapított legmagasabb ára.

5. §.

A burgonya igazolvány nélkül való szállításának megengedése tárgyában kiadott 1.939—1915. M. E. számu rendelet hatályon kívül helyeztetik és így a burgonya ezentul vasuton, hajón vagy gépkocsin újból csak a 952—1915. M. E. számu rendelet rendelkezései értelmében az ott megállapított szállítási igazolvánnyal szabad szállítani.

6. §.

A burgonyának vámkülföldről való beszerzésére a jelen fendelet nem vonatkozik s a vámkülföldről beszerzett burgonya forgalomba hozásának módozatait és legmagasabb árát a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

Jelen rendelet szempontjából a megszállott ellenséges terület vámkülföldnek nem tekintetik.

7. §.

Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe. Hatálya Horvát-Szlavonországra nem terjed ki.

Budapest, 1915. évi október hó 3-án.

Gróf Tisza István s. k.
m. kir. miniszterelnök.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Áthelyezés.** A m. kir. földművelésügyi miniszter Irk Károly dr.-t, a kolozsvári győzőnővénytelep kir. vegyészét Kolozsvárról Budapestre a központi szőlészeti kísérleti állomás és ampelológiai intézetébe helyezte át. Ezt a hírt olvastuk a F. É. legutóbbi számából és szívből gratulálunk dr. Irk Károlynak, lapunk régi, kedves munkatársának ahoz, hogy a főváros egyik előkelő intézetébe vezette őt tehetsége és rátermettsége. Sajnáljuk, hogy körünkből eltávozik, de örülünk, hogy meglátták őt és elhívták oda, ahol tehetségétől és képességétől a köz még joggal igen sokat remélhet.

— **Vasárnapi munkaszünet és a mezőgazdasági munka.** A mezőgazdasági munkálatokra a vasárnap felhasználása tárgyában a belügyminiszter a következő rendeletet bocsátotta ki a vármegyék főispánjaihoz és törvényhatósági joggal felruházott városok polgármestereihez intézve:

A miniszterelnök ur közölte velem, hogy katonai részről felhívták figyelmét arra a jelenségre, hogy a mezőgazdasággal foglalkozó lakosság olyan helyeken is, ahol munkáshiány címén a katonaság segítségét nagy mértékben veszi igénybe s ahol ilyen célból még elsőrendű katonai fontosságú munkálatoktól is szabadságolások történtek, a vasárnapi munkától teljesen tartózkodik, holott a vasárnap felhasználásával csökkenteni lehetne a munkáshiány gazdasági hátrányait. A gazdasági munkálatok sürgős elvégzéséhez fűződő fontos érdekre való tekintettel célszerű lenne a mezőgazdasággal foglalkozó lakosságunkat arról meggyőzni, hogy a jelen rendkívüli időkben a vasárnap felhasználásával is igyekezzék a feltétlenül szükséges gazdasági munkákat lebonyolítani, különösen, amidőn kedvezőtlen időjárás által késleltetett sürgős munkák elvégzéséről van szó.

Felhívja ennél fogva a belügyminiszter az illető vármegye főispánját, illetve a város polgármesterét, hogy az alsóbbfoku közigazgatási hatóságok, főképpen a néppel közvetlenül érintkező községi elöljáróságok útján a legsürgősebben odahassanak, hogy a rendkívüli idők

rendkívüli feladataira való utalással a lakosságot az isteni tisztelet csendjét nem zavaró vasárnapi munkára buzdítsák és figyelmeztessék a vasárnapi munka elhagyásának káros következményeire. Végül meggyőződésének ad kifejezést a belügyminiszter, hogy úgy a főispánok, mint a polgármesterek a kérdés nagy horderejét felismerve, hazafias készséggel fogják a helyi viszonyoknak megfelelő mindazokat az intézkedéseket megtenni, melyek szükségesek.

— **Állatbetegségek.** A földművelésügyi miniszterium közlése szerint száj- és körömfájással fertőzve volt az elmúlt héten az ország területén 571 községben 4220 udvar, ami a múlt heti állapottal szemben, amidőn 631 községben 4978 udvar volt fertőzve; javulást mutat. Sertésvészszel fertőzve volt e héten 522 községben 2348 udvar, ami úgy a múlt heti, mint a múlt év hasonlósági állapotával szemben lényeges javulást tüntet fel.

— **Budapesti loárak.** A székesfővárosi Tattersall és lóvásártelep legutóbbi lóvásárán az árak a következőleg alakultak: Jobb minőségű hátszló, csikó 1320—2600 kor. Könnyű kocsiló (jukker) 700—800 kor. Nehéz kocsiló (hintós) 850—1650 kor. Igás kocsiló (nyugati vér) 1150—3200 kor. Igás kocsiló könnyű 600—720 kor. Fuvaros lovak 320—580 kor. Parasztlovak 210—400 kor. Alárendelt minőség 200—600 kor. A székesfőváros levágásra vásárolt 94 darabot 200—600 koronáig.

Gazdatiszt, ki hadmentes, a gazdaság minden teendőjét érti, magyar, német és román nyelvet beszél, szeszgyárat vezet, állást keres. Címe: Kovács Sándor, Dés, Bocskay-utca 3. 3218

— **Az ideai francia gabonatermés.** A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet statisztikai értesítőjében az idén először közölt hivatalos francia kimutatás szerint, ellentétben az eddigi, túlzottan bizakodó hangú jelentéssel, de nyilván még mindig inkább ennyihitve, mint tulozva a valóságot, Franciaország az idén búzát 7.2, rozsot 4.7, árpát 6.5 és zabot 7.1 százalékkal kisebb területről aratott az idén, mint a múlt esztendőben. Ami pedig Franciaország ideai gabona terméseredményét illeti, a hivatalos jelentés azt búzából 64.7 millió metermázsára, vagyis a tavalyi termésnél 18 százalékkal kevesebbre becsüli, míg rozsából 12.8, árpából 21.7, zabból 19.7 százalékkal a múlt évi termés szemben a mennyiségbeli csökkenés, amit csak fokoz az egyes gabonanemeknél az ország nagy részében mutatkozó minőségi hanyatlás.

— **A földművelésügyi miniszter a fogyasztási szövetkezetek szabadságáról.** A Magyarországi Szövetkezetek Szövetsége a fűszerkereskedők küldöttségjárása alkalmából tudvalevőleg felterjesztést intézett a földművelésügyi miniszterhez, amelyre a „Budapesti Levelező” értesülése szerint Ghillány Imre br. földművelésügyi miniszter 78.121 eln. sz. a. kelt leiratában válaszolt, mely így hangzik:

„Hivatkozással a Szövetségnek f. évi szeptember 21-én kelt felterjesztésére, értesítem a Szövetséget, hogy a felterjesztésben említett alkalommal a szövetkezeti taggyűjtésre tett nyilatkozatom arra vonatkozott, hogy miután a szövetkezetek is csak meghatározott mennyiségű gabona vásárlására kaphatnak engedélyt, rendesen ügyelni kell arra, hogy az újabb tagok tömeges felvétele és lisztrel való ellátása következtében idő előtt el ne fogyjon az a készlet, amely a bevásárlási engedély kiadását idejében fenálló taglétszám alapján alapított meg. Ha ugyanis erre nem volna kellő figyelmet és a bevásárlási engedély kiadása után felvett új tagok ellátása következtében idő előtt kimerülne a szövetkezet készlete, éppen a szövetkezetek vezetői jutnának a legkellemetlenebb helyzetbe, mert a tagoknak tett ígére-

tet nem volnának képesek beváltani és a tagok ellátás nélkül maradnának, miután őket a törvényhatóság nem vette számba a törvényhatóság által ellátandók létszámának megállapításánál. Ezekre való figyelemmel, miután kiváló súlyt helyezek a szövetkezetek közérdekű működésére, ezuttal is hangsúlyozom, hogy a lisztellátás kérdésében a fentiek figyelembevételével, különös körültekintéssel, előrelátással kell a szövetkezeteknek eljárniok, mert minden zavar és nehézség csak a szövetkezetek ellen szolgálat támadásra alapot. Egyebekben megjegyzem, hogy felterjesztésének azt a kérését, hogy a fogyasztási szövetkezetek jogos és méltányos érdekeit megvédve, mellőzzek minden olyan rendszabályt, mely a szövetkezeteket eddigi üdvös működésükben a legcsekélyebb mértékben is gátolná, tárgytalannak kell tekintennem, mert ilyen rendszabályokra a szövetkezetek ellen soha sem gondoltam, sőt mindig arra volt gondom, hogy a szövetkezetek a háborus állapot következtében szükségessé vált rendszabályok és korlátozások között betölthessék a maguk feladatait.”

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGALOSÓBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

3001

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZÖNTÉZET Kérjen ajánlatot

Keresek egy ügyes, képzett

gazdasági ispánt

Czim: a kiadóhivatalban megtudható. 2323

Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

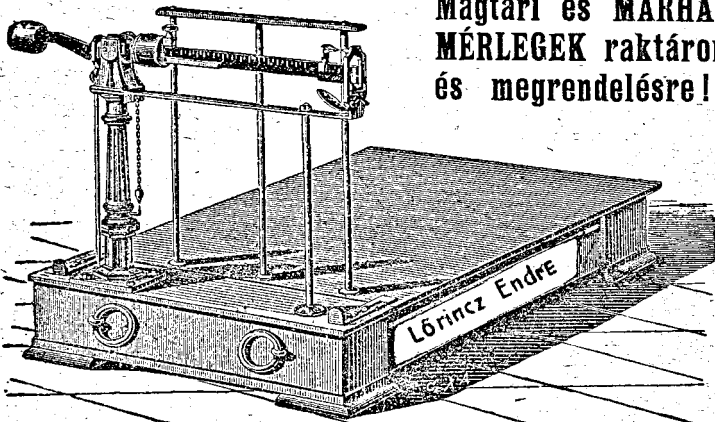
PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGGÉSZITŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR,

HOSSZU-UTCA 26. SZ.

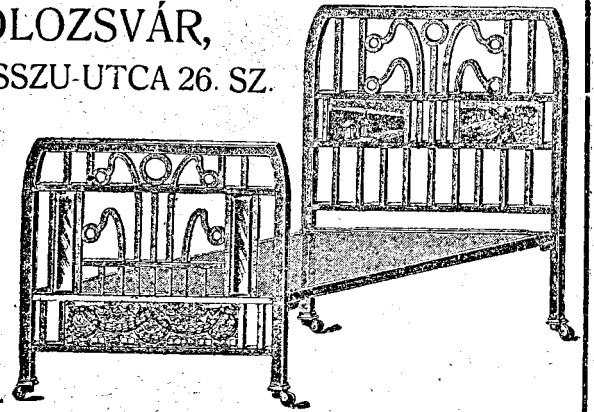
3111

Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

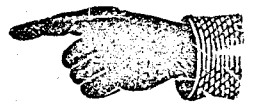

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett
tetemes terméstartóbbletet biztosít
a sortrágyázás!

Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlattal szívesen szolgál

Sorba trágyáz.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.